

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»

ВОВКОВИЧ УЛЯНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 340.12

**СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК
ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИХ ІДЕЙ В ГАЛИЧИНІ
(СЕР. XIX – XX СТ.СТ.)**

12.00.12 – філософія права

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Львів – 2018

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі теорії та філософії права Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
Токарська Антоніна Семенівна,
Національний університет «Львівська політехніка»,
Навчально-науковий інститут права і психології,
професор кафедри теорії та філософії права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Вовк Вікторія Миколаївна,
Хмельницький університет управління та права,
професор кафедри теорії та історії держави і права;

кандидат юридичних наук, доцент
Шишко Валерій Валерійович,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
доцент кафедри теорії та історії держави і права,
конституційного та міжнародного права

Захист відбудеться «30» жовтня 2018 р. о 14-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.052.19 у Національному університеті «Львівська політехніка» (79008, м. Львів, вул. Князя Романа, 1-3, ауд. 301 XIX навчального корпусу)

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» (79013, м. Львів, вул. Професорська, 1)

Автореферат розісланий «29» вересня 2018 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. П. Бортник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Державні сучасні проекти у правовому полі скеровують проблематику актуальних досліджень на злободенні питання, ускладнені кризою. Їхнє вирішення залежить від збереження і примноження справедливих і гуманних засобів наукового пізнання. Серед основоположних є такі, які скеровують цивілізаційні процеси на пошук їхніх аналогів у минулому. Відтворення у своїх об'єктивних оцінках, без ідеологічних спотворень західноукраїнської історії, філософії і права має на меті не культивування «заялених анахронізмів», а появу та відновлення в європейському контексті ідей перспективізації української енергії високої відповідальності, прогресивного мисле- і державотворення. Таке об'єктивне прочитання національної філософії права в Галичині впродовж сер. XIX – XX ст.ст. актуалізує процеси диференціювання української філософії права, розвінчує фактографічні деформації української історіографії і філософії права радянською і сучасною пропагандистською наукою від XIX ст. до цього часу.

Проблематика дослідження активізована не задля продовження утвердження романтичного, властивого XIX–XX ст.ст. народницького стереотипу мислення, і не для культивування «держави понад усе», а для встановлення способів сповідування правниками Галичини в період поневолення того, як розвинути національні ідеї, утвердити людину як центральну постать спільноти, привести суспільство до відновлення втрачених прагнень волі, свободи і справедливості, ідеалів Всесвітньої Любові, патріотичного заглиблення у проблеми держави на основі національних ідеалів і загальнолюдських цінностей.

Притаманність цих ознак українській свідомості підкреслює національну ментальну тяглість, а також те, що в аналізований період за рахунок своєї своєрідності українська філософія права зайняла чільне місце серед інших наук Галичини і стала «впізнаваною» в Європі» зі своїми «діалектичними підходами до проблем людини», чуттєвою і раціональною компонентами, внутрішньою та зовнішньою свободою, інтелектуальністю та моральністю.

Окрім цього, вагомим аргументом на користь актуальності теми є недоопрацьованість у сучасній вітчизняній філософії права суспільствознавчих та філософсько-правових ідей, які мали місце в Галичині в середині XIX – початку XX століття, що і призвело або до ігнорування вказаної наукової проблеми, або до її фрагментарного висвітлення у невеликій кількості публікацій. Обраною тематикою дослідження дотично займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: М. Владимирський-Буданов, М. Грушевський, І. Франко, М. Дашкевич, Ф. Леонтович, М. Максименко, О. Малиновський, О. Скакун, М. Ясинський, а також О. Бальцер, А. Бравер, Ф. Буяк, Л. Фінкель, А. Бонусяк, М. Столярчик, С. Гродзинський, Г. Кольмер, Б. Лозинський та ін.

Історичний аспект означеної проблематики розкривається у працях істориків (Т. Андрусяка, І. Бойка, В. Вериги, М. Гримич, Я. Грицака, Х. Думич, П. Захарченка, В. Кіселичника, О. Кондратюка, В. Кульчицького, В. Кучабського, Ю. Лободи, М. Лозинського, В. Макаруча, М. Стахів, І. Нас-тасяк, М. Никифорака, О. Субтельного, І. Терлюка, Б. Тищика, М. Чуба-того, С. Ярославина та ін.), а також філософів права (В. Вовк, О. Гришук, М. Костицького, С. Максимова, Ю. Оборотова, П. Рабіновича, С. Рабінови-ча, О. Стівби, А. Токарської).

Актуальність теми дисертаційного дослідження визначається, насам-перед, тим, що хоча і є ряд наукових публікацій, в яких частково аналізу-ються філософсько-правові погляди мислителів західноукраїнських земель дорадянського періоду, але сьогодні є нагальна потреба у перегляді цих нау-кових напрацювань, що зумовлене: 1) пошуками власної культурної само-ідентичності українського народу; 2) потребами в силу природного розвит-ку філософсько-правового знання, що приводить до перегляду усталених у вітчизняному правознавстві та філософії права положень; 3) звільнення від тяжіння над правознавством впродовж тривалого часу політико-ідеологіч-них настанов; 4) відкриттям і доступністю архівних матеріалів; 5) подолан-нях текстових, стильових та мовних бар'єрів для сучасного прочитання праць галицьких правників; 6) відмовою у монополії марксистської мето-дології у царині суспільствознавства та утвердженням принципу поліпара-дигмальності у методології філософсько-правових досліджень.

Сьогодні у вітчизняному правознавстві відсутні ґрунтовні і комплекс-ні наукові напрацювання філософсько-правових поглядів правників Гали-чини сер. XIX – XX ст.ст., що робить це дослідження актуальним і необ-хідним у науковому та практичному аспектах. Вказані обставини й зумови-ли вибір об'єкта та предмета дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами. Дисертацію ви-конано у контексті вимог Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 рр., затверджених Національною академією Правових наук України 03.03.2016 р., Закону України «Про охорону культурної спадщи-ни» 25.05.2017 № 2121-VIII, а також безпосередньо пов'язаних з науково-дослідною роботою кафедри теорії та філософії права Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська полі-техніка» «Філософські та теоретичні концепції держави і права» (держав-ний реєстраційний номер 0113U001356).

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є визначення специ-фіки філософсько-правових напрацювань правників Галичини сер. XIX – XX ст.ст. та дослідження можливостей їх використання в сучасних проце-сах науко-, право- та законотворчості. Для досягнення зазначеної мети пе-редбачено виконання таких *завдань*:

- встановити стан дослідження філософсько-правових ідей в Галичині сер. XIX – XX ст.ст.;
- визначити методологію дослідження філософсько-правового дискурсу зазначеного періоду;
- охарактеризувати суспільно-політичні і правові передумови розвитку філософсько-правової думки в Галичині сер. XIX – XX ст.ст.;
- з'ясувати епістемологічні чинники філософсько-правових ідей в умовах бездержавності;
- розкрити онтоферу філософсько-правових ідей Станіслава Дністрянського і Володимира Старосольського;
- дослідити аксіологічний денотат ідей Климентія Ганкевича;
- довести, що Кость Левицький був фундатором ціннісних змагань у філософії права кінця XIX ст.;
- розкрити аксіологічне значення філософсько-правових ідей правників Галичини сер. XIX – XX ст.ст. для сучасного етапу розвитку вітчизняної правознавчої науки.

Об'єкт дослідження – суспільно-правова думка Галичини.

Предмет дослідження – становлення і розвиток філософсько-правових ідей у Галичині сер. XIX – XX ст.ст.

Методи дослідження. Відповідно до поставлених мети і завдань методології дослідження стали загальнонаукові та спеціальні методи пізнання правових явищ. Зокрема, за допомогою *діалектичного методу* визначено стан наукової розробки, методологію та логіку розвитку філософсько-правових ідей правників Галичини вказаного періоду (розділи 1, 2, 3). *Системний* підхід у дослідженні проблем, які розглядалися, дав можливість вперше включити у поле вітчизняного правознавства аналіз філософсько-правових ідей правників Галичини сер. XIX – XX ст.ст. (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 3.1). Використання комплексу наукових методів дозволило досягти поставленої наукової мети, зокрема: *конкретно-історичний* метод сприяв дослідженню вказаних філософсько-правових поглядів у їхній ретроспективі (розділи 1, 2); *герменевтичний* метод застосовувався для інтерпретації оригінальних текстів, а *формально-догматичний* – в процесі аналізу чинного законодавства і практики його застосування державними органами на галицьких землях вказаного періоду (2.4, 3.1, 3.2); *метод моделювання* сприяв реконструкції суспільного буття галичан (підрозділи 1.1, 2.1, 2.2, 2.3); *метод доповнюваності* в історіографії України (підрозділи 2, 3).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є комплексним науковим дослідженням становлення і розвитку філософсько-правових ідей правників у Галичині сер. XIX – XX ст.ст., у незаідеологізованому форматі, в результаті якого сформульовано низку нових положень, висновків і пропозицій, які мають важливе значення для розвитку юридичної науки і практики, а саме:

вперше:

– досліджено появу в Галичині філософсько-правових ідей вітчизняної гуманітаристики та їхнє становлення в сер. XIX – XX ст.ст., що дає підстави назагал по-новому системно осмислювати процеси розвитку національної філософії права не у локальному відриві від філософського та культурно-правового контексту всієї України і Європи, а що важливо – довести її переконливу національну спорідненість та органічність із європейським правовим контекстом;

– встановлено аксіологічні архетипи слов'янського філософського дискурсу із XVI–XVIII ст.ст., які були продовжені у науковій творчості правників XIX ст. в Галичині (любов і милосердя, сердечність, релігійність, добро і зло, виховання національної свідомості і патріотизму);

– розглянуто західноукраїнський філософсько-правовий романтизм у контексті європейського і його кризи у XIX ст. із аналогічними процесами в європейській філософії, що позначилася на інтелектуальних надбаннях правників Галичини;

– виділено чотири етапи розвитку філософсько-правових ідей в Галичині сер. XIX – XX ст.ст.; введено в науковий обіг близько 10 імен правників, майже 150 їхніх праць, опублікованих в Галичині та поза її межами.

удосконалено:

– положення про систему ознак, притаманних звичаєво-правовій культурі української спільноти;

– теорію природного права на основі авторських позицій С. Дністрянського, К. Левицького, В. Старосольського, К. Ганкевича та ін.;

– положення про творчу індивідуальну манеру наукового авторського мислення у філософсько-правовій площині, якій у сер. XIX – XX ст.ст. був притаманний європейський інтелектуалізм;

набуло подальшого розвитку:

– дослідження передумов появи філософсько-правових ідей в Галичині в окреслений період;

– осмислення фактографічних спотворень української історіографії;

– розвінчування пропагандистських радянських деформацій національної української науки філософії права.

Практичне значення отриманих результатів полягає у використанні та можливості використання розроблених пропозицій і висновків у:

– *сфері правозастосування* – щодо забезпечення засад верховенства права, законності, справедливості та гуманізму;

– *правовиховній діяльності* – для підвищення рівня правової культури та правосвідомості населення, студентської молоді;

– *науково-дослідній роботі* – під час проведення подальших наукових досліджень у філософії права;

– *навчальному процесі* – в процесі викладання таких навчальних дисциплін, як філософія права, соціологія права, теорія держави та права, а також при підготовці навчально-методичних матеріалів, посібників і підручників із вказаних дисциплін (*акти впровадження від 22.03.2018 р. № 24 Львівського університету внутрішніх справ; 21.06.2018 № 67-01-1139 Національного університету «Львівська політехніка»*).

Особистий внесок здобувача. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.12 «Філософія права» на тему: «Становлення та розвиток філософсько-правових ідей в Галичині (сер. XIX – XX ст.ст.)» виконана самостійно.

Апробація результатів дисертації. Окремі положення та висновки дисертації оприлюднені на засіданні кафедри теорії та філософії права ННПП Національного університету «Львівська політехніка», а також під час участі у міжнародних і всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, зокрема: Perspective trends in scientific research-2015/October, 17–22, Bratislava, Slovak Republic, 2015; Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції: тези доповідей, виступів і повідомлень учасників Всеукраїнського круглого столу (м. Львів, 3 грудня 2015 р.), Львів, 2015; Державотворення та правотворення в Україні: проблеми та перспективи розвитку: матеріали учасників III заочної науково-практичної конференції (м. Львів, 11 квітня 2016 р.), Львів, «Львівська політехніка»; Право та держава у метаантропологічній проекції сучасності: матеріали учасників заочної науково-практичної конференції (м. Львів, 27 квітня 2017 р.), Львів, «Львівська політехніка», 2017; Теорія і практика конституціоналізму: український та зарубіжний досвід (м. Львів, 27 квітня 2018 р.), Львів, «Львівська політехніка», 2018.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано чотири статті у наукових фахових виданнях України, одну – у зарубіжному виданні (Республіка Молдова) та п'ять публікацій за результатами наукових та науково-практичних конференцій.

Структура дисертації. Дисертація має такі складові: вступ, три розділи, що становлять дев'ять підрозділів, сім додатків на 11 сторінках, список використаних джерел, який налічує 20 сторінок. Повний обсяг дисертації становить 214 сторінок, з них загальна кількість – 167 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертаційного дослідження; має місце висвітлення стану наукового опрацювання заявленої теми; окреслюється зв'язок роботи з науковими програмами, планами й темами, мета, завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження; визначається нау-

кова новизна та практичне значення одержаних результатів; надається інформація про апробацію результатів дисертації та кількість публікацій.

Розділ 1 «Філософсько-теоретичне реконструювання процесів становлення ідей філософії права в Галичині (сер. XIX – XX ст.ст.)» складається із трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1 «Стан дослідження проблематики» здійснено систематизацію наукових джерел, в яких розкриваються питання становлення та специфіки філософсько-правових поглядів правників у Галичині сер. XIX–XX ст.ст. Підкреслюється, що означені погляди є предметом дослідження не лише філософії права, але і політології, історії, теорії права. В результаті проведеної роботи автор приходять до висновку щодо недостатнього рівня вивчення процесів зародження, становлення та розвитку філософсько-правових ідей в Галичині в різні періоди їхнього історичного розвитку. Відтак до аналізу задіяні історична, філософська та правова джерельні бази.

Огляд наукових досліджень підтвердив тезу, що вказана проблема до сьогодні не знайшла достатнього висвітлення та опрацювання.

Підрозділ 1.2 «Методологічні підходи до проблеми дослідження правової спадщини мислителів Галичини сер. XIX – XX ст.ст.» присвячено розкриттю основних методологічних підходів та методів, які було використано для розкриття обраної теми. Дисертант відстоює власну позицію щодо особливостей обраної методології, що пояснюється специфічністю об'єкта і предмета дослідження.

Необхідність проведення дослідження філософсько-правових ідей правників в Галичині сер. XIX – XX ст.ст. виправдовує застосування комплексу наукових підходів та методів. Акцентується увага на тому, що дисертант у процесі досягнення наукової мети дотримувався загальних настанов сучасної гуманітаристики, яка характеризується поліметодологічними підходами, свободою наукового вибору дослідника, розширенням проблемного поля кожної науки, філософії права, зокрема.

Підкреслено, що сьогодні найбільш ефективними методами дослідження філософсько-правової спадщини є: герменевтичний, конкретно-історичний, системний, формально-догматичний та ін.

Доведено: 1) наявність прогалин у вивченні філософсько-правової науки в Україні; 2) присутність у методах аналізу формальних прийомів і появи стереотипних оцінок, сформованих під впливом тоталітарно-політичних звинувачень правників у шкідливості їхньої діяльності в Галичині; 3) вивчення традицій творення права та його застосування в Галичині в умовах поневолення і бездержавності.

Розділ 2 «Онтологічні передумови становлення філософсько-правових ідей в Галичині (сер. XIX – XX ст.ст.)» складається із чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Суспільно-політичні і правові передумови розвитку філософсько-правового мислення на поневолених землях» констатовано, що періодизація становлення і розвитку філософсько-правових ідей в Галичині у сер. XIX – XX ст.ст. набуває необхідності акцентного осмислення історичних умов та об'єктивно-суб'єктивних обставин, які вимагають нових деїдеологізованих та нерадикалізованих оцінок.

Обраний для аналізу першопочатковий період зумовлений революційними подіями 1848–1849 рр. як час пробудження національної самосвідомості українського населення Головною Руською Радою, що виникла у Львові (1848) і проголосила ідею єдності всіх українських земель, а також пропонувала утворити з українських земель Східної Галичини, Буковини та Закарпаття окремий коронний край у складі Австрійської імперії. Європейськість у філософсько-правовому полі Галичини підтверджена працями правників, які є «обличчям» українства (І. Франко, М. Драгоманов, К. Левицький, С. Дністрянський, В. Старосольський та багато інших).

Період польської окупації Галичини (1919–1939) характеризувався активною колонізацією краю, важким соціально-економічним становищем населення, порушеннями та обмеженнями українського громадсько-політичного життя, в умовах якого не припинялася наукова діяльність правників Галичини, що доведено на основі публікацій їхніх праць у тогочасних фахових виданнях («Часопись правнича», «Часопись правнича й економічна», «Життя і право», «Правда» та ін.).

У підрозділі 2.2 «Епістемологічні чинники філософсько-правових ідей в умовах бездержавності» зауважено, що галицькі джерела правничої науки досі не пов'язуються з Київською Руссю, відколи зароджувалися норми звичаєвого права, які втілені в «Законі Руському», «Руській правді».

Підтверджено, що філософсько-правова думка в Україні, в Галичині, у своєму розвитку була започаткована у XV–XVI ст. (М. Скригонюк). Ідеї природного права розвинули просвітителі галицького краю Ю. Дрогобич (Котермак, бл. 1450–1494), П. Русин (бл. 1470–1517), Лукаш з Нового Міста, що біля Самбора (невід. – 1542), (між 1545–1550 – бл. 1620), К. Зиновіїв (кінець XVII – початок XVIII ст.), К. Сакович (бл. 1578–1647).

До другої групи просвітителів належать ті, хто визнавав ідею природного права у формі рівності людей: П. Могила (1596 або 1597–1647), К. Транквіліон-Ставровецький (невід. – 1646), Х. Філалет (невід. – невід.), галичани Л. Зизаній (невід. – бл. 1634) та С. Зизаній (бл. 1570–1600).

До умовно виокремленої третьої групи просвітителів віднесені ті, хто пропагував регламентацію життя суспільства, ліберальні погляди, звільнення людини від державної опіки. Це І. Гізель (1600–1683), Л. Баранович (1620–1693).

Наукова традиція звичаєво-правових досліджень була розпочата в XIX ст. П. Чубинським, О. Єфименком, О. Кістяківським, І. Франком та ін.

і продовжена в 1920–1930-х рр. передусім представниками «Комісії для виучування звичаєвого права України ВУАН».

У підрозділі 2.3 «Філософсько-правовий інтелектуалізм теорії природного права Станіслава Дністрянського» зосереджено увагу на наукових розвідках С. Дністрянського.

Зауважено, що ім'я Станіслава Дністрянського (1870–1935) – українського правознавця, доктора права (1894 р.), громадського діяча, академіка Всеукраїнської Академії наук (1927 р.) відоме завдяки його плідній науковій діяльності, яка представлена більше аніж 140 працями з різних галузей права. Але, незважаючи на такий науковий доробок, філософсько-правові погляди С. Дністрянського усе ж таки залишаються недостатньо дослідженими. Автор доводить, що як філософ права С. Дністрянський створив власну концепцію праворозуміння, основні положення якої викладено у працях: «Генеза та основи права» (1923 р.), «Соціальні форми права» (1927 р.), «Загальна наука права і політики» (Т. 1, 1923 р.), а також спричинився до дослідження проблем звичаєвого права: «Звичаєве право та соціальні зв'язки» (1902 р.) й «O istocie prawa zwyczajowego» (1904 р.).

Підрозділ 2.4 «Онтофера філософсько-правових ідей Володимира Старосольського» присвячено філософсько-правовим поглядам доктора права, адвоката, професора В. Старосольського.

Показано, що коло наукових інтересів В. Старосольського (1878–1942) охоплює концептуальні проблеми методології юридичної науки, проблеми соціології права та співвідношення державно-правових явищ з іншими соціальними явищами: «Причинки до теорії соціології» (1902 р.), «Національний і соціальний момент в українській історії» (1915 р.), «Про право більшості» (1916 р.), «Теорії нації» (1921 р.), «До питання про форми держави» (1925 р.), «Методологічна проблема в науці про державу» (1925), «Bohdan Kistiakowskyj und das russische soziologische Denken» (1929 р.). Учений створив концепцію нації як «уявленої спільноти», тобто політичної нації, яку обґрунтував у працях «Теорії нації» (1922 р.), «Держава і політичне право» у 2-х т. (1923–1925 рр.). Праці В. Старосольського стосувалися розроблення концепції правової держави та розподілу влад у працях «Держава і право (Причинок до проблеми правості держави)» (1934 р.) та «Політичне право» (1950 р.) та ін.

Доводиться, що вагомим внеском у розвиток філософсько-правової науки стала стаття В. Старосольського «Про цінність права», в якій автор започатковує розгляд аксіологічної складової права, зіставного аналізу права та етики, проблем ментальності, зокрема, недооцінювання права в російському суспільстві, «вищності» російського суспільства порівняно із західноєвропейським, суспільства (російського), яке ніколи не поважало права.

Розділ 3 «Аксіологічний контент філософсько-правових досліджень сер. XIX – XX ст.ст. в Галичині та його проекція на сучасність» містить три підрозділи.

У підрозділі 3.1 «*Розвиток аксіосфери філософсько-правових ідей у Галичині*» продовжено дослідження наукової спадщини малознаного філософознавця Климентія Ганкевича (1842–1924). Автор, базуючись на наукових доробках І. Лисого, доводить, що в роботах К. Ганкевича представлені міркування про дуальність людської природи, взаємозалежності духовного та тілесного начал у людини, а також їхньої гармонії як бажаного стану. Доведено, що мислитель акцентував увагу на осмисленні проблем буття, моралі, утвердження безсмертя людини, він намагався поєднати орієнтальність з акцидентальністю, схарактеризувати менталітет слов'ян.

У підрозділі 3.2 «*Кость Левицький як фундатор ціннісних змагань у філософії права (сер. XIX – XX ст.ст.)*» висвітлено творчість Костя Левицького – доктора права, адвоката і публіциста. Зауважено, що він є одним із найвизначніших політичних діячів Галичини кінця XIX і першої половини XX ст.ст., першим президентом крайового Союзу ревізійного (з 1904 р.), Товариства Українських Правників у Львові, редактором «Часописі Правничої» (1889–1900 рр.), очільником Загальної Української Ради у Відні, першим головою уряду ЗУНР (1918). Після окупації Галичини поляками був членом галицького уряду у Відні, головою Союзу Українських Адвокатів і редактором журналу «Життя і право» у Львові; член Начальної Ради Адвокатської Варшави (1935–1939 рр.). Дисертант на основі текстологічного аналізу публікацій у «Часописі правничій» доводить, що Кость Левицький прагнув підняти із глибин «души нашого люду» «право звичаєве». Його наукові праці були віддані якнайважливішій сфері – плеканню у свого народу цінностей: поваги до своєї історії, до виборювання національної гідності, гордості, прав і свобод. Він був транслятором взірцевої поведінки судді і адвоката, їхнього морального ества і добродійства задля досягнення справедливості.

Підрозділ 3.3 «*Аксіологічна роль філософсько-правових ідей правників Галичини для сучасного дискурсу вітчизняної правознавчої науки*» присвячено становленню і розвитку філософсько-правових ідей Галичини сер. XIX–XX ст.ст. на основі онтологічного і аксіологічного підходів. Не відкидаючи ідеологічних наслідків впливу на процеси філософсько-правового осмислення дійсності в умовах бездержавності, а також методологічну пригальмованість застосування реальних дослідницьких підходів для оцінки світоглядних ідей у Галичині (сер. XIX – XX ст.ст.), констатовано, що українська філософія права має ще не вивчену власну історію, яка не покликана домінувати як безперервний «історико-філософський дискурс».

Сучасний контент оцінки філософсько-правових ідей не має на меті «відтворення, репродукування загалом». Дисертант відстоює ідею тривалої традиції, яка притаманна українській філософії права у європейському вимірі, що, маючи свою тяглість, підтверджує, по-перше, об'єктивну належність вітчизняної філософії права до європейської науки і культури, по-друге, відновлює смислотворчі правові доміанти, вивірені у складних умовах поневолення, придатні для подолання цьогочасних проблем. По-третє, філософсько-правове вчення ще у XIX–XX ст.ст. спиралося на філософські основи національної концептуалістики XIV–XVII ст.ст., постаючи у проекції на рівні тогочасної європейської і світової науки завдяки можливості дослідників здобувати правничу освіту у Кракові, Празі, Відні, Львові, а пізніше працювати у провідних європейських навчальних закладах і в Галичині. Знання іноземних мов спричиняло швидке освоєння досягнень європейської філософії і правової науки та відтворення його в українському контексті.

Підтверджено, що група українських правників із Галичини виявилася «ближчою до гуманітарних цінностей», гуманістично-етичного тлумачення суспільного ідеалу, ніж російський нігілістичний позитивізм і общинний соціалізм XIX ст. (Белінський, Чернишевський, Писарев), а це означає потребу відновлення рецепції вітчизняного змісту філософії на сучасному етапі. Перспективне бачення використання доведеної істини полягає у Гусерлевому розумінні сутності європейської цивілізації, яке не є лише конститутивним джерелом, а є регулятивним принципом. Це не «випадкові домагання», а необхідний вияв «внутрішньої природи», прямування до загальнолюдського ідеалу наявної філософії права в Україні.

ВИСНОВКИ

У загальному підсумку відтворено теоретичні висновки, до яких спонукали аналізовані проблемні питання вступу, актуальності теми, завдань, новизни, репрезентованих методів дослідження та публічних виступів на наукових заходах і публікації у фахових виданнях. Аналіз і синтез змісту підтверджує достовірність результатів дослідження, викладену у трьох розділах та висновках.

1. Стан дослідження теми, репрезентований в аналізі філософсько-правового знання в Галичині сер. XIX – XX ст.ст., в якій в умовах поневолення визрівали ідеї філософсько-правового бачення розвитку правового поля не лише власного, але й інших держав, був, на жаль, майже повністю відсутній; дотепер він подекуди звично перебуває під стереотипними оцінками романтично-народницького сприйняття, національних спотворень радянською добою. Все, що одержало свої оцінки, – належить здебільшого російському періоду і вписане упереджено або з позицій ідеологічної зангажованості. Сучасні об'єктивні дослідження згаданої наукової пробле-

матики лише започатковуються (В. Вовк, Н. Павлусів та ін.). Багато праць стосується здебільшого або історії філософії, або філософії історії чи історії України. Напрацювань, які проливали б світло на філософсько-правові погляди правників Галичини сер. XIX – XX ст.ст., обмаль. Вочевидь, це пов'язано із критикою цього періоду як анахронізму або звинуваченням пропагандистських опонентів у відсутності в українському філософуванні «відчутної енергії» мислетворення, а також наявності елементів романтизму.

Однак саме на сучасному етапі гостро відчутною потребою є відновлення оцінок змісту філософського дискурсу середини XIX – XX ст.ст. в Галичині, аналізу на підставі текстового комунікативного ейдосу видатних правників-особистостей, імена яких були замовчувані через їхню виразну національну позицію і європейську спрямованість.

2. Методи вирішення поставленої в дисертації наукової проблеми зумовлені необхідністю охоплення аналізом певної сфери гуманітаристики, зокрема, філософсько-правової, зумовленої актуалізацією філософської європейської приналежності українського філософування в Галичині у зазначений період та його розмежованістю від російського. Методологія дослідження, визначена на цій основі, охоплює діалектичні, історико-порівняльні, аксіологічні, герменевтичні, системні й інші оцінки віднайдених невідомих широкій науковій громадськості філософсько-правових статей та ідей у виданнях правників Галичини сер. XIX – XX ст.ст., завдяки яким відтворюється цілісна картина розвитку вітчизняної філософії права.

3. Практичний аналіз наукової проблеми зумовлений відсутністю монографічних досліджень означеного періоду розвитку філософії права в Галичині. Для відкриття невідомих сторінок української філософії права існує ряд причин: а) потреба об'єктивної оцінки філософсько-правової спадщини вітчизняних мислителів; б) видання першоджерел філософії України, у т. ч. філософії права. Своєрідністю сучасного наукового зацікавлення спадщиною західноукраїнських правників сер. XIX–XX ст.ст. є зміщення центру уваги з їх досліджень у галузі кримінального і цивільного права на питання, які стосуються філософсько-правового осмислення соціальної дійсності, що підтверджується колом наукових праць мислителів сер. XIX – XX ст.ст., які охоплюють питання не лише галузевого права, але і проблеми соціально-правового устрою, феномена права та його метафізичних підвалів. Помітним це є у формулюваннях, описах та розкритті предметів досліджень. У зв'язку з цим невивченість такого пласту філософування не дає науковцям простежити традицію і її екстраполяцію на сучасний філософсько-правовий текст для системного й аргументованого відтворення прогалів у національній науці.

У першій половині XIX ст. у Галичині розпочалося українське національне відродження, очолене представниками свідомого греко-католиць-

кого духовенства, на тлі радикальних змін у Європі і західній культурі, які були спричинені у філософії появою нових тенденцій. Сміслові тогочасні філософські зміни репрезентували Ф. Ніцше, А. Бергсон, В. Дільтей, Г. Зіммель, О. Шпенглер та ін. Від абстрактних ідей класична філософія була переорієнтована на онтологічні змісти, способи пізнання та утвердження соціальної практики.

Однак існував історичний ґрунт, філософський спадок XVI–XVIII ст.ст. України, що спричинив появу філософсько-правових ідей, які заслуговують на системне й об'єктивне їхнє осмислення, що формувалися не у локальному відриві від філософського та культурно-правового контексту всієї України і Європи ще з XIX ст., а в природній єдності і на їхньому ґрунті.

4. Якісні показники здобутих у ході дослідження результатів вирізняються своєю новизною: беручи до уваги загальний науковий контекст розвитку історії, філософії, права, співвідносячи стан цих наук у XIX–XX ст.ст., підтверджено тезу не про «окремість» розвитку філософії права в Галичині, а її поєднаність із загальноєвропейським (і світовим – як це є в Р. Бода) контекстом. На цьому шляху проглядається її долучення до самотності мислєдіння як «безперервної традиції», підтвержене у дослідженнях правників С. Дністрянського, В. Старосольського, К. Ганкевича, К. Левицького та філософів І. Мірчука, І. Лисого ін.

Пізнання історії правознавства на західноукраїнських землях сер. XIX – XX ст.ст. не передбачає поповнення звичного нагромадження імен і фактів, а проєктує ознаки когнітивного заглиблення у його духовну складову як частину правової культури, її істинну спорідненість із континентальною, а не євразійською правовою системою.

Встановлено архетипи слів'янського філософського дискурсу із XVI–XVIII ст.ст., які були продовжені у науковій творчості правників XIX ст. в Галичині (любов і милосердя, сердечність, релігійність, добро і зло, виховання національної свідомості і патріотизму).

Через еволюційний підхід до аналізу природи філософсько-правової теорії, яка набувала як універсальних ознак світової науки, так і її особливих характеристик, вимог, змісту, позиціонується осмислення австрійського, польського, радянського законодавства та акультурації (до певної міри) їхніх ознак правом Галичини.

Системний метод дає підстави для узагальнення процесів розвитку філософсько-правових ідей в Галичині сер. XIX – XX ст.ст., які умовно можна поділити на чотири етапи:

– перший (перша половина XIX ст.) – пов'язаний із появою ще слабо диференційованих філософських і правових ідей на розділених територіях українських земель, тобто умовно його можна назвати періодом оформлення кордоцентричних ідей, ідей «сердешності» у філософії та їхнього впливу на філософсько-правові погляди галицьких правників;

– другий (формування у складних умовах територіальної розділеності і поневоленості кінця XIX ст. – філософське осмислення права набувало свого виразного розвитку, що умовно можна йменувати як формування філософсько-правового осмислення онтологічних процесів;

– третій (початок XX ст.) – пов'язаний із активним пізнанням характеру правових змін у суспільно-політичному житті Галичини, висуванням прогресивних ідей у сфері її правового розвитку, етап адекватної активізації філософсько-правових досліджень у європейському правовому полі;

– четвертий (перша половина XX ст.) – пов'язаний зі становленням філософсько-правової ідеї у складних умовах боротьби проти поневолення Галичини та правничих проблем, за незалежність української держави, взаємозв'язки між суб'єктами європейського світу і національними суб'єктами.

5. Кількісними показниками дослідження є введення у науковий обіг маловідомих імен учених-правників Галичини (більше 10) та невідомих досі їхніх праць (більше 150), опублікованих на сторінках чотирьох тогочасних часописів, які вони видавали, та окремо опублікованих їхніх досліджень у видавництвах Польщі, Австро-Угорщини в сер. XIX–XX ст.ст. Ім'я Станіслава Дністрянського (1870–1935) – українського правознавця, доктора права (1894 р.), громадського діяча, академіка Всеукраїнської Академії наук (1927 р.), голови правничої комісії наукового товариства ім. Шевченка у Львові, видавця «Правничої бібліотеки» (4 томи у 1900–1909) з-поміж інших правників відоме. Його вагомі філософсько-правові спостереження були реалізовані на посаді головного редактора друкованого органу історико-філософської секції товариства «Часопись правнича і економічна» (10 випусків у 1900–1912 рр.), що досі ще не до кінця вивчені національною філософією права. Він ініціатор створення Товариства українсько-руських правників (1909 р.), яке об'єднало юристів Галичини і Буковини, а також редактор «Правничого вісника» (1910–1913 рр.).

Володіння С. Дністрянським філософськими методами дослідження наповнювало статті належною логікою дескрипції, переконливістю аргументації щодо всіх включених у науковий дискурс дослідників (Брокгаузен, Ульпіан, Ієринг, Савіні, Кант, Конт та ін.) та їхніх філософських поглядів. Його оцінки за своєю об'єктивністю не поступаються тогочасним європейським. У статтях С. Дністрянського концептуалізовані роздуми не лише щодо подальших шляхів розвитку філософії права на ґрунті римського права. Автор, добре володіючи історичним фактажем, робить проєкти щодо історії філософії, соціології права, загальної філософії.

6. Сфера наукових інтересів Володимира Старосольського (1878–1942) охоплює питання методології юридичної науки; проблеми соціології права та співвідношення державно-правових явищ з іншими соціальними явищами. Завдяки його зусиллям на українських землях стали відомими імена та-

ких вчених, як: Карнера, Пашуканіса, Краббе, Кельзена, Зандера, Вайра, Гумпліовича, Гоббса, Локка, Гроція, Пуффендорфа, Вольфа, Руссо, Фіхте, Елінека, Кауфмана, Марека, Дюгі, Ерліха, Челена, Рудштайна, Бірлінга, Галлера, Крюе, Шмідта, Гірке, Мавруса, Лябанда, Аффольтера, Моля, Нельсона.

7. Климентій Ганкевич (1842–1924) – «філософознавець», у визначеннях Ф. Ніцше, філолог, педагог та етнограф за своїми нахилами. Він поєднаний з іншими галицькими вченими вже тим, що, як і вони, освіту здобував у Віденському університеті, розпочав свою дослідницьку працю статтею «Декілька думок з філософії», друкував свої статті у львівському часописі «Правда», а також публікував праці польською та німецькою мовами.

К. Ганкевич наповнив філософську площину своїм поглядом ученого, проникненням у філософію Платона, Аристотеля, Канта, Плінія та ін., з'ясовуючи поєднання філософії як «центральної науки» зі спеціальними галузями знання.

Малознаними є праці естетико-мистецтвознавчого спрямування: «Про фантазію в житті та мистецтві», «Реалізм у літературі та мистецтві і межі його здійснення», «Літературні і філософські фрагменти», які аналізували засади народовського та москвофільського варіантів естетичної критики.

8. Кость Левицький (1859–1941) – доктор права, адвокат і публіцист. Його спадок привертав увагу дослідників-істориків, а філософсько-правовий внесок досі був не відомий. Він один із найвизначніших політичних діячів Галичини XIX–XX століття, дійсний і почесний член НТШ і «Прогресіти», співзасновник і провідний діяч багатьох політичних, культурних і економічних установ, організатор правничих заходів, видавець правничих часописів («Часопись Правнича», «Життя і право»), активний популяризатор знань із права в Галичині.

Онтологічні та аксіологічні проекції доктора права К. Левицького сягають правового пізнання, і, що особливо важливо, – практичного рефлексування, яке по-сучасному актуальне.

К. Левицький заклав основи професійної культури правників. Це була наука для правників, на свідомість яких прагнув вплинути автор і сформувати не лише деонтологічну культуру юристів, але й духовні основи усїєї спільноти, врегулювати правно-суспільні відносини, законодавчу роботу, розширити народний світогляд. Особливо в умовах поневолення він дбав про лексикографічний спадок українців, а в ньому – про розвиток правничої термінології.

Спадщина правника розцінюється як ефективна традиційна модель українського філософування. Такий науковий дискурс цінний, по-перше, для доведення неперервності традицій національного філософування; по-друге, для синтезу усього процесу правової культури, що еволюціонує.

9. Рекомендаціями щодо використання результатів аналізу дослідження є обґрунтована потреба створення у перспективі фундаментальних праць досліджуваного періоду для сучасного навчального процесу і написання об'єктивної теорії розвитку вітчизняної філософії права з включенням в неї надбань учених Галичини сер. XIX–XX ст.ст. Особливої уваги заслуговує вивчення методології тогочасного загальноєвропейського періоду розвитку гуманітаристики. Виконаним дослідженням зроблена спроба, з одного боку, започаткувати розгляд філософсько-правової тематики сер. XIX–XX ст.ст. одного із поневолених регіонів та довести неспроможність опозиційних тверджень про «мізерність здобутків», «сумнівів щодо спроможності» національного філософування, з іншого – розвінчування тверджень щодо провінційності українського філософування (у сфері права, зокрема), відсутності традиції.

Ідеологічні звинувачення у неблагонадійності філософії права в Галичині XIX–XX ст.ст., замовчування на цьому етапі розвитку зрілих філософсько-правових поглядів, вочевидь, лише доводить потребу необхідності розкриття правди про українську «філософську традицію», яка існувала і продовжує існувати, і яка наповнена енергією ментального смислотворення європейського взірця. Філософсько-правові ідеї різних територіальних підпорядкувань і роз'єднань в різні історичні періоди Галичини постають контрдоказами щодо необґрунтованості поглядів про наявність лише російської філософії, про природний реальний ген в ній української на противагу єдності українського філософування із європейським контекстом.

Перший і найбільш аргументований висновок про загальні процеси розвитку філософії права в Галичині полягає у наявності в ній усіх рис європейськості. Прийнявши європейськість, а через нього долучившись до інших чинників духовної Європи, зі своїми дохристиянськими витоками в напрямі європейства, українська правова культура органічно виявляла його ознаки. Усвідомлення такої приналежності доведено високоінтелектуальними роздумами авторів-правників, що утверджувалися завдяки філософії права із неперервними національно-культурними традиціями – з кінця XVI і до початку XVIII ст., у середині XIX – XX ст.ст.

Активна дослідницька діяльність правників Галичини може слугувати підтвердженням їхньої національної та ціннісно-світоглядної самоідентифікації. У векторі культурного розвою, у трагічній історії дослідники не втрачали власного обличчя, зберегли – нехай і в «капсульних» варіантах – закладене в культурному пракорені прогресивне філософування. Йшлося про право і закон, рівність і справедливість, які природно вписуються у смислотворчі домінанти для подолання цьогочасних проблем.

Із започаткованого західноукраїнського філософсько-правового дискурсу правників Галичини сер. XIX–XX ст.ст. впливають ще не розв'язані

завдання для сучасної філософсько-правової науки: 1) необхідність продовження глибокого вивчення правової спадщини юристів цього краю не з метою її архаїзації, а задля відтворення історико-правової об'єктивності і природності українського нерозривно смислового дискурсу із незаперечними ознаками європейського стилю філософування; 2) продовження філософсько-правничо-мовних розвідок, започаткованих К. Левицьким, щодо унормування і розвитку фахової правничої мови, що сприятиме розв'язанню актуальних питань сучасної філософсько-правової науки; 3) дослідження процесів розвитку української філософії права як системного єдиного виміру цієї науки на теренах великої України і її роз'єднаних земель.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Зародження філософсько-правової думки у Стародавній Русі. *Вісник НУ «Львівська політехніка»: збірник наукових праць*. № 824. Вид-во Львівської політехніки. 2015. С. 218–220.

2. Предметне поле засвоєння філософсько-правових ідей для правників Галичини. *Вісник НУ «Львівська політехніка»: збірник наукових праць*. № 825. Вид-во Львівської політехніки. 2015. С. 116–120.

3. «Епістемологія філософсько-правових ідей у Галичині в умовах бездержавності». *Верховенство права*. 2017. № 2. С. 57–62.

4. Передумова розвитку філософсько-правових ідей у Галичині (кінець XIX-початок XX ст. ст.). *Право UA*. 2017. №1. С. 22–29.

5. Ідеї філософування в Галичині (кінця XIX – початку XX ст.ст.). *Національний юридический журнал: теорія и практика*. Молдова. 2016. № 6. С. 5–7.

6. Зародження філософсько-правової думки у Стародавній Русі. *Perspective trends in scientific research*. 2015. October, 17–22, Bratislava, Slovak Republic. 2015. С. 154–155.

7. Методологія філософсько-правового дослідження. *Державотворення та правотворення в контексті євроінтеграції: тези доповідей, виступів і повідомлень учасників Всеукраїнського круглого столу* (м. Львів, 3 грудня 2015 р.). Львів: Видавництво «БОНА», 2015. С. 38–40.

8. Основні засади праворозуміння представників галицької школи права (середина XIX – початок XX ст.). *Державотворення та правотворення в Україні: проблеми та перспективи розвитку: матеріали учасників III заочної науково-практичної конференції* (м. Львів, 11 квітня 2016 р.). Львів: ННПП НУ «Львівська політехніка», 2016. С. 68–72.

9. Розвиток філософсько-правових ідей у Галичині в умовах бездержавності. *Право та держава у метаантропологічній проєкції сучасності: матеріали учасників заочної науково-практичної конференції* (м. Львів, 27 квітня 2017 р.). Львів: ННПП НУ «Львівська політехніка», 2017. С. 53–57.

10. К. Левицький – фундатор-конституціоналіст чи філософ права кінця XIX століття. *Теорія і практика конституціоналізму: український та зарубіжний досвід: зб. матер. Четвертої всеукр. наук.-практ. конференції*. Львів. 2018. С. 70-71.

АНОТАЦІЯ

Вовкович У.В. «Становлення та розвиток філософсько-правових ідей в Галичині (сер. XIX – XX ст.ст.)». – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.12 – філософія права. – Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Львів, 2018.

Дисертація є першим комплексним дослідженням процесів становлення і розвитку філософсько-правових ідей в Галичині сер. XIX – XX ст.ст.

У роботі проаналізовані передумови появи філософсько-правової теорії на розмежованих і поневолених західноукраїнських землях. Здійснений теоретичний аналіз суспільно-політичних умов зародження філософсько-правової теорії, появи діалектичних підходів до проблем людини і права в умовах бездержавності, підвищення правосвідомості населення Галичини. Розглянуті недосліджені і мало вивчені праці правників Галичини сер. XIX–XX ст.ст. К. Ганкевича, К. Левицького, С. Дністрянського, В. Старосольського та ін.

Вивчено появу в Галичині філософсько-правових ідей у вітчизняній гуманітаристиці та їхнє становлення в сер. XIX–XX ст.ст., осмислення процесів розвитку національної філософії не локально, а в органічній єдності та спорідненості із європейським правовим контекстом; акцентовано аксіологічні архетипи слов'янського філософського дискурсу XVI–XVIII ст.ст., продовжені правниками-науковцями Галичини в аналізований період; зауважено на наявності західноукраїнського філософського романтизму у вимірі європейського разом із його кризою в XIX ст. та наявності чотирьох етапів розвитку філософсько-правових ідей в Галичині в сер. XIX–XX ст.ст.

Ключові слова: філософсько-правові ідеї, еволюційні епістемологічні ідеї, онтосфера ідей, аксіологічний денотат, цивілізаційні процеси, умови роз'єднаності українських земель, поневолення Галичини, умови бездержавності, ідеологія спотворень, єдність із європейським контекстом.

АННОТАЦІЯ

Вовкович У.В. «Становление и развитие философско-правовых идей в Галичине (сред. XIX – XX вв.)». – На правах рукописи.

Диссертація на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.12 – философия права. – Национальный университет «Львовская политехника». – Львов, 2018.

Диссертация является первым комплексным исследованием процессов становления и развития философско-правовых идей в Галичине сред. XIX – XX вв.

В работе проанализированы предпосылки возникновения философско-правовой теории на разделенных и угнетенных западноукраинских землях. Совершен теоретический анализ общественно-политических условий возникновения философско-правовой теории, появления диалектических подходов к проблемам человека и права в условиях отсутствия государственности, повышения правосознания населения Галичины. Рассмотрены неисследованные и мало изученные труды юристов Галичины сред. XIX–XX вв. К. Ганкевича, К. Левицкого, С. Днистрянского, В. Старосольского и др.

Исследовано появление в Галичине философско-правовых идей в общественной гуманитаристике, а также становление их в сред. XIX–XX веков, осмысление процессов развития национальной философии не в локальном измерении, а в органическом единстве и родстве с европейским правовым контекстом; акцентированы аксиологические архетипы славянского философского дискурса XVI–XVIII в.в., развиты юристами-учеными Галичины в анализируемый период; сосредоточено внимание на присутствии западноукраинского философского романтизма в измерении европейского вместе с его кризисом в XIX в. и наличии четырех этапов развития философско-правовых идей в Галичине в сред. XIX–XX в.в.

Ключевые слова: философско-правовые идеи, эволюционные эпистемологические идеи, онтофера идей, аксиологический денотат, цивилизационные процессы, условия разъединенности украинских земель, угнетение Галичины, условия отсутствия государственности, идеология искажения, единство с европейским контекстом.

ANNOTATION

Vovkovych U.V. Statement and development of philosophical and legal ideas in Galicia (middle of the XIX – XX centuries). – Printed as a manuscript.

Thesis for a candidate degree in juridical sciences: specialty 12.00.12 – Philosophy of Law. – Lviv Polytechnic National University of Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2018.

The dissertation is the first comprehensive research of the statement and development of philosophical and legal ideas in Galicia in the middle of the XIX–XX centuries.

In the thesis the preconditions of the appearance of the philosophical and legal theory are analyzed on the divided and enslaved West Ukrainian lands.

Theoretical analysis of social and political conditions for the emergence of philosophical and legal theory, the emergence of their dialectical approaches to human problems and rights in conditions of non-statehood increasing, the legal awareness of the population are considered. Unknown researches of Galician lawyers of the middle of the XIX–XX centuries such as K. Hankevich, K. Levitsky, S. Dnistriansky, V. Starosolsky and others are under research.

The appearance in Galicia of philosophical and legal ideas in the national humanities and their formation in the heart have been considered in the middle of the XIX–XX centuries, comprehension of processes of development of national philosophy is not locally, but in organic unity and affinity with the European legal context; the axiological archetypes of the Slavic philosophical discourse of the XVI–XVIII centuries, which were continued by lawyers-scientists of Galicia in the mentioned period, were emphasized; It was noted that Western Ukrainian philosophical romanticism in the dimension of European one, with its crisis in the nineteenth century were together; and the availability of four stages of the development of philosophical and legal ideas in Galicia in the middle of XIX–XX centuries is considered.

The first and most reasoned conclusion about the general processes of the development of the philosophy of law in Galicia is the presence of all its features of Europe in it. By adopting principles of Europe and through its involvement in other factors of the spiritual Europe, with its pre-Christian origins in the direction of European culture, Ukrainian culture organically manifested its features. The awareness of such an accessory has been proven by the highly educated lawyers, who grew and became established thanks to the philosophy of law with continuous national-cultural traditions – from the end of the XVIth to the beginning of the XVIIIth century, the middle of the XIX century, and further – in the first decades of the XX century.

Active research activities of Galician lawyers can be the confirmation of their national values and identity. In a tragic history Galician researchers did not lose their own face, preserved – albeit in a «capsule» versions – the roots of culturally progressive philosophy. It was about law and justice, equality and justice, which naturally fit into the ideological dominant to overcome problems of this time.

From the initiated Western-Ukrainian philosophical and legal discourse of the Galicia lawyers, in the middle of the XIX–XX centuries resulted not solved yet problems of contemporary philosophical jurisprudence: 1) the need for continued deep research of the legal heritage of Galicia, which is not for archive but for historical objectivity and naturalness of Ukrainian discourse with features of the European style of philosophy; 2) continuation of the philosophical and legal-linguistic investigations initiated by K. Levitskiy, for produce of its own

professional legal language, which will contribute to solving urgent issues of modern philosophical and legal science; 3) researching the processes of development of Ukrainian philosophy of law as a unified system of measurement of this science in territory of Ukraine and its large separated territories and the comparison of the same stage of legal philosophy in Russian empire.

Key words: philosophical and legal ideas, evolutionary epistemological ideas, ontosphere of ideas, axiological denotate, civilization processes, conditions of division of Ukrainian lands, enslavement of Galicia, conditions of non-statehood, ideology of distortions, unity with the European context.

Підписано до друку 27.09.2018 р.
Формат 60×84/16.
Папір друкарський. Ум. друк. арк. 0,9.
Зам. № 119. Наклад 100 пр.

Видавництво «ПАІС»
Реєстраційне свідоцтво ДК № 3173 від 23 квітня 2008 р.
вул. Гребінки 5, оф. 1, м. Львів, 79007
тел.: (032) 255-49-00, (032) 261-24-15
e-mail: pais.druk@gmail.com; <http://www.pais.com.ua>